

PRISTAGARE

Årshögtiden den 5 februari 2021

Karl Emil Tollanders pris om 40 000 euro och den Tollanderska medaljen tillfaller filosofie doktorn och författaren **Fredrik Lång** för verket *Geosofi eller Bilder på en utställning. En idéhistorisk resa genom en världsdel*. Utifrån en bred beläsenhet driver Lång tesen att människans världsbild är förankrad i konkreta livsformer. Författaren vidgar det europeiska idélandskapet och påvisar till exempel ylleindustrins betydelse för renässansen och livegenskapens för det ryska 1800-talet. Verket har formen av en guidad rundtur, med porträtt av ett imponerande antal intellektuella märkesmän. Helheten bildar en anslående syntes, som stimulerar till nya frågor. I Långs rika och mångsidiga produktion ingår studier av den europeiska tankens förvandlingar från antiken framåt, samt psykologiskt skarpsinniga romaner om människans villkor och kärlek i det tjugonde seklet.

Ett pris om 20 000 euro ur Bokhandlare Bo Carleskogs fond tillfaller författaren **Johanna Boholm** för diktsamlingen *Inna* och romanen *Papp*. Boholm skriver om föräldraskap, barn, födelse och död på ett enkelt men intensivt språk, som inte sviker när allting annat gör det. Hon räds varken grymhet eller smuts men låter också sina svåraste figurer visa grundläggande mänsklighet. Fastän konkreta flyktvägar saknas, erbjuder den poetiskt frammanade livscykeln ett slags tröst.

Ett pris om 20 000 euro ur Irma Carrells testamentsfond tillfaller illustratören och författaren **Linda Bondestam** för boken *Mitt bottenliv. Av en ensam axolotl*. Bondestam excellerar som bilderboksberättare med denna skimrande vision av livskraft i klimatkrisens skugga. Den pyttelilla axolotlen – otippad antihjälte och överlevare – vänder läsarens blick från mänsklighetens navel mot ett scenario där naturen överlever människan. En samtidigt vågat vass och hjärtevarm kärleksförklaring till den ömtåliga planet vi bebor.

Ett pris om 20 000 euro ur Ragnar, Ester, Rolf och Margareta Bergboms fond tillfaller dramatikern **Joakim Groth** för pjäsen *Vi är bara människor*, som är en scenisk rekonstruktion av författarens familjehistoria, en försoning med faderns självmord och den egna maktlösheten. Pjäsen har en vishet och en djupt existentiell ton som sällan upplevs i finlandssvensk dramatik. Med *Vi är bara människor* avslutar Groth familjekrönikan som han påbörjade i genombrottsverket *Härlig är jorden* 1995.

Ett pris om 20 000 euro ur Ragnar, Ester, Rolf och Margareta Bergboms fond tillfaller **Folkets Bildningsförbund** som utgivare av *Ikaros – tidskrift om människan och vetenskapen*. Förankrad i idéhistoria, kulturhistoria och filosofi erbjuder *Ikaros* en mångsidig granskning av aktuella samhällsfrågor och skapar för-

utsättningar för en nyanserad och analytisk debatt på svenska i Finland. *Ikaros* disciplinöverskridande grepp synliggör humanioras relevans för att förstå dagens värld. Tidskriften bidrar till att stärka den forskningsbaserade kunskapens roll i det offentliga samtalet.

Ett pris om 18 000 euro ur Eklund-Modeenska fonden med tillhörande medalj tillfaller docent **Henrik Knif** för biografien *Göran Schildt. Två liv*. Med idéhistorisk skärpa, stilistisk elegans och nykter respekt styr Knif in läsaren i Schildts kölvatten. Genom belysande strandhugg i Schildts formativa möten med kriget, konsten, litteraturen, kvinnorna, Medelhavet och det grekiska, tecknar Knif ett geografiskt och intellektuellt vidsträckt liv i produktiv kryss mellan det skrivna och det levda.

Ett pris om 18 000 euro ur Astrid och Bertel Appelbergs fond tillfaller dramatiker och prosaisten **Milja Sarkola** för *Mitt kapital*, en roman vars huvudperson är besatt av att kalkylera sina pekuniära och andra resurser. Genom textens sakligt iakttagande ton, bemängd med skarpsinne och tragikomik, förmedlas övertygande insikten om hur genomgående vardagens ekonomisering präglar vår samtid och inte minst kulturprekariatets liv. Texten roar och oroar, och väcker växelvis avståndstagande och igenkänning.

Ett pris om 7 500 euro var ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond II tillfaller filosofie magister **Anne Bergman** och filosofie doktor **Carola Ekrem** för *Stora finlandssvenska festboken*, en värdefull kunskapskälla till hur finlandssvenskar firat och firar sina fester. Reso-

nemanget berikas av insiktsfulla tankar kring hur högtider kan väcka allt från glädjefylld stolthet över social samvaro och materiellt välstånd till sorg och skam över ensamhet och armod. I ett glittrande rosa skal gömmer sig här en sann pärla.

Ett pris om 7 500 euro var ur Paul Werner Lybecks testamentsfond tillfaller författaren **Minna Lindeberg** och illustratören **Malin Ahlsved** för boken *Tillsammans ska det vara vi två*. I vackert samspel skapar de två bilderbokskonstnärerna en finstämd berättelse om ensamhet och längtan. Fantasin om att befria hundarna i Viborg står mot vardagens svårigheter att trivas i den egna dagisflocken. Hungern efter tillit, drömmen om frihet, det försiktiga accepterandet av gemenskap: allt rymms i denna nästan utopiska bok.

Ett pris om 15 000 euro ur Paul Werner Lybecks testamentsfond tillfaller författaren **Gurli Lindén** för boken *Flyghöjd – en självbiografi*. Prosadiktsviten om att erövra och avstå rör sig dröjande och vackert i tid och rum, genom årstider och livsåldrar. Det är en flygtur med avklarnade bilder, vyer kantade av skräck och resignation, men alltid med en lust att resa och skriva vidare. Boken utgör en höjdpunkt i Lindéns omfattande författarskap.

Ett pris om 10 000 euro ur Marcus Collins minnesfond tillfaller konstnären **Annika Bergvik-Forsander**, vars konst präglas av systematik. Hon arbetar både med bildens konceptuella och materiella möjligheter. Genom gestaltning av kroppslighet, genusfrågor och existentiell psykologi i kombination med variationer på materialens, färgfältens och konturernas samverkan, har hon byggt upp en egen

suggestiv bildvärld. Den förstärks av filosofiskt underfundig värme – geometrin ger tröst.

Ett pris om 10 000 euro ur fonden Gustaf III:s minne tillfaller intendenten **Martin Markelius** för verket *Gustav III:s armé*. Genom en storslagen dokumentation i ord och bild framträder här i ny belysning den gustavianska epokens militära kultur, från kungen till mannen i ledet. Det materiella arvet – museernas uniformer, persedlar och vapen – blir betydelsebärande kännetecken. De finska regementena integreras på ett föredömligt sätt i rikets krigsmakt, motsvarande den gustavianska verkligheten.

Ett pris om 10 000 euro ur Carl Gustaf Eslanders minnesfond tillfaller docent **Jan-Ivar Lindén** för *Paradis och modernitet. Om livssynen hos Lars-Ivar Ringbom*. Verket beskriver Ringboms tänkande om konsten och kulturen, förankrat i en intellektuell miljö med stor spännvidd. Utan efterklokhet belyser Lindén i sin differentierande analys bland annat livsfilosofins förhållande till 1920- och 1930-talens tyska idéklimat. Studien, långt mer än en biografi, fördjupar avsevärt kunskapen om de intellektuella strömningarna i tidens Finland.

Ett pris om 10 000 euro ur Hedvig Lovisa Falckens testamentsfond tillfaller filosofie doktor **Siv Storå** för *De oerhörda orden. En bok om Märta Tikkanens författarskap*. Storås biografi är en lyhörd genomgång av Märta Tikkanens verk. Den erbjuder en kunskapsmässigt solid utgångspunkt för kommande forskning i ett av Svenskfinlands största författarskap. Med orden i huvudrollen frammanar Storå ett porträtt

av en existentiellt driven och konstnärligt medveten skriftställare vars liv och dikt står i oupplöslig relation.

Granberg-Sumeliuska priset om 10 000 euro tillfaller författaren **Josefin Sonck** för *Jag måste sluta tänka på Patrik Lundgren*. Romanen är hejdlöst rolig, en språkligt säker satir *light* om Klara, en ung kvinna av i dag med orolig tjocktarm, besatt av förförelsens piruetter. Att kritisera snedvridna mönster mellan könen visar sig vara lätt jämfört med att bryta dem. Berättargreppet är skickligt; vad som verkligen händer avgör läsaren.

Ett pris om 10 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond I tillfaller teologie doktor **Emma Audas** för avhandlingen *Det heliga äktenskapet*. Ämnet är äktenskapsteologi och arbetets syfte är att argumentera för en teologi som i en given historisk kontext beaktar såväl äktenskapets föränderlighet som dess förankring i kristen tradition, särskilt inom den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Studien utmynnar i en teologiskt fördjupad äktenskapssyn som modigt berikar den aktuella debatten.

Ett pris om 10 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond I tillfaller filosofie doktor **Jens Grandell** för avhandlingen *Från ett årtionde i Finland. August Schouman, republikanism och liberalism 1855–1865*. Arbetet är ett viktigt bidrag till den idé- och begreppshistoriska forskningen i Finland. Dess fokus ligger på Schoumans person, och mera allmänt på idéspridningen i mitten av 1800-talet. Forskningen är omsorgsfullt utförd och Grandell använder tidigare outnyttjade källor. Resultatet är nya rön: framför allt

påvisas kopplingen mellan den tidiga liberalismen och fennofilin.

Ett pris om 10 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höjers donationsfond I tillfaller filosofie doktor **Jenny Jarlsdotter Wikström** för avhandlingen *Materiella vändningar. Läsningar av Parland, Lixpector, Berg och Byggmästar*. Med sällsynt skärpa och uppslagsrikedom rannsakar Wikström den materiella vändningens bärkraft och konsekvenser för litteraturstudiet. Hon gör överraskande och ögonöppnande kopplingar över tid och rum, mellan litteratur och teori, ting, människor och andra arter. Därmed ställer hon avgörande frågor om läsandets grundvarlar och litteraturens betydelse i naturens akuta nu.

Ett pris om 10 000 euro ur Harald och Jenny Neovius minnesfond tillfaller författaren **Otto Donner** för boken *De levande och alla de döda*. Donners säkra debut rör sig i ett drömskt gränsland där verkligheten osäkras. Än rastar Döden sin hund i parken, än spökar det i matbutiken. En plats som triggar ilska, ett dödsbo som agerar berättare. Paletten är bred och infallsrik, överraskande och berörande. Kortprosa med lång eftersmak.

Ett pris om 10 000 euro ur Ina Rosqvists fond tillfaller författaren **Thomas Brunell** för boken *Nocturnala män. Arton taxiresor genom en grön metropol*. I taxichaufförens yrke ingår att vara lyssnare, tillfällig förtrogen, biktfar. Om natten blir atmosfären tätare, ibland mera hotfull. Brunell transformerar berättelser han hört till konturskarp prosalyrik, och inför som ett dramatiskt element det spänningsladdade förhållandet mellan chaufför och passa-

gerare, mellan jaget och de olika slags män som färdas genom huvudstadens natt.

Ett pris om 5 000 euro ur Femtioårsfonden tillfaller journalisten **Charlotta Buxton** för boken *Landet som äter sig självt. Att leva med Brexit*. I denna aktuella samhällsreflektion resonerar Buxton kring hur den individuella människans liv gestaltas i resonans med samhälleliga processer, och hur vår nutid växer fram ur det förflutna. Boken är uppfriskande fri från fördömanden, och genomsyras av ett empatiskt förhållande till makthavare, väljare och individer vars liv påverkas av politiska beslut.

Ett pris om 2 500 euro var ur Spåreska fonden tillfaller docent **Aapo Roselius** och filosofie doktor **Mona Rautelin** för verket *Helsingforsmarthorna 1900–2020*. Roselius och Rautelin redogör förtjänstfullt för Helsingforsmarthornas uppkomst och utveckling från slutet av 1800-talet till i dag. Historiken erbjuder mångsidiga och detaljerade inblickar i hur rörelsen formats och förändrats i takt med samhället och tiden. På ett mer generellt plan belyser boken kvinnornas och de allmännyttiga föreningarnas historia i Finland.

Ett pris om 5 000 euro ur Håkan och Katarina Anderssons fond för talekonst och språkfärdighet på svenska i Finland tillfaller politices magister **Thomas Rosenberg**. I många år har han i tal och skrift varit en distinkt röst i vår finlandssvenska kultur- och samhällsdiskussion. Rosenberg berör många skilda ämnen med sociologens stora bredd och visar samtidigt medmänsklig lyhördhet inför existensens djupare frågor. Hans svenska språk är välformulerat och precist, värdigt en intellektuell av pålitligt märke.